

ע"פ 3434/23 - אברהם עמר נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון

ע"פ 3434/23 - א'

לפני:

כבוד השופטת ר' רונן

המערער:

אברהם עמר

נ ג ד

המשיב:

מדינת ישראל

בקשה לעיכוב ביצוע עונש מאסר בפועל שהוטל על
המערער בגזר דינו של בית המשפט המחוזי בחיפה
בת"פ 22709-12-21 מיום 19.4.2023 שניתן על ידי
כב' השופט א' טובי

בשם המערער:

עו"ד גיא מימון; עו"ד ויקי שמואל

בשם המשיבה:

עו"ד יוסף קנפו

החלטה

1. לפניי בקשה לעיכוב ביצוע עונש מאסר בפועל לתקופה של 18 חודשים, שהושת על המערער בגזר דינו של בית המשפט המחוזי בחיפה (כב' השופט א' טובי) בת"פ 22709-12-21 מיום 19.4.2023, ואשר תחילתו ביום 15.5.2023.

כתב האישום וההליך בבית משפט קמא

2. המבקש (שיכונה להלן: המערער) הורשע על סמך הודאתו בעבירה של ניסיון לעבירת נשק (רכישה או החזקה)

לפי סעיף 144(א) יחד עם סעיף 25 לחוק העונשין, התשל"ז-1977.

3. על פי עובדות כתב האישום המתוקן, במהלך החודשים אוקטובר-נובמבר 2021, החזיק אדם בשם רוני אלמשעלי (להלן: רוני) אקדח מסוג וולטר 0.22 מ"מ יחד עם מחסנית וכדורים (להלן: האקדח, המחסנית והכדורים, בהתאמה). רוני מסר את האקדח, המחסנית והכדורים לדוד (להלן: דוד) כדי שישמור עליהם, ודוד שמר עליהם במכוניתו.

בהמשך נוצר קשר טלפוני בין המערער לבין רוני, בו דובר על כך שהמערער ירכוש מרוני את האקדח תמורת סכום של ₪ 17,500 שישלם המערער לרוני (להלן: העסקה). ביום 25.11.2021 סיכמו המערער ורוני כי הם יפגשו למחרת כדי לקדם את העסקה. השניים סיכמו כי רוני יראה למערער את האקדח והמערער יצלם אותו וישלם מקדמה על חשבון העסקה כדי להבטיח אותה. בעקבות הסיכום בין המערער לבין רוני התקשר רוני לדוד וביקש ממנו להגיע למקום המפגש עם האקדח, המחסנית והכדורים.

ביום 26.11.2021 הגיע דוד למקום המפגש עם האקדח, המחסנית והכדורים במכוניתו. המערער ורוני נכנסו למכונית במטרה לקדם את העסקה, אולם בשלב זה נכנסו בלשים למכונית, עצרו את הנאשמים ותפסו את האקדח, המחסנית והכדורים.

4. בגזר דינו של בית משפט קמא מיום 19.4.2023 קבע בית המשפט כי נוכח ממדי התופעה של עבירות נשק והמחיר הכבד אותו הן גובות, ניכרת מגמה של החמרה בענישה המוטלת על עבירות אלה. בית המשפט גזר על המערער 18 חודשי מאסר בפועל, בניכוי ימי מעצרו; 18 חודשי מאסר על תנאי למשך שלוש שנים ביחס לכל עבירת נשק מסוג פשע; וארבעה חודשי מאסר על תנאי למשך שלוש שנים ביחס לכל עבירת נשק מסוג עוון. בית המשפט קבע כי המערער יתחיל בריצוי עונשו ביום 15.5.2023.

טענות המערער

5. בבקשתו הנוכחית עותר המערער כי בית המשפט יורה על עיכוב ביצוע עונש המאסר בפועל שהוטל עליו, עד להכרעה בערעור שהגיש על חומרת העונש.

המערער טוען כי עיכוב הביצוע מתבקש נוכח המאסר הקצר יחסית שהוטל עליו - מאסר לפרק זמן של 18 חודשים; ולאור ההערכה בדבר המועד הצפוי לשמיעת ערעורו. לשיטתו, אם יתחיל לרצות את עונשו במועד שנקבע לכך, הוא צפוי לסיים חלק ניכר מהעונש שהוטל עליו בטרם יסתיימו הליכי הערעור, ובכך תישלל ממנו זכות הערעור באופן אפקטיבי. המערער מוסיף כי הוא טוען בערעור כי על בית המשפט להעדיף את תכלית השיקום שלו, וזאת בשם לב לתסקיר המבחן החיובי שהוגש בעניינו שהמליץ על הטלת צו מבחן בדרך של עבודות שירות. המערער מצוי לטענתו בהליכי שיקום ומטופל על ידי שירות המבחן, ושליחתו למאסר כבר עתה בטרם יידון הערעור, תגדע את הליכי שיקומו.

עוד נטען כי הרציונל שצריך להנחות את בית המשפט בבקשה לעיכוב ביצוע הוא היחס בין תקופת המאסר לבין הצפי לסיום הליכי הערעור, ולא המשך הנומינלי גרידא של תקופת המאסר. המערער מדגיש כי הוא אב צעיר לילדים קטנים, וכי בבקשתו לעיכוב ביצוע הוא נלחם לא רק על תוחלת ערעורו אלא גם על עתידו.

תגובת המשיבה

6. המשיבה התנגדה לעיכוב ביצוע עונש המאסר. לשיטתה, נוכח תקופת המאסר שנגזרה על המערער, ובשים לב לכך שהמערער לא העלה טענות שיש בהן כדי להצדיק את עיכוב ביצוע העונש, אין כל סיבה לחרוג מהכלל שעניינו תחילת ריצוי מיידי של העונש, כאשר אין בהגשת הערעור כשלעצמה כדי להצדיק עיכוב ביצועו.

המשיבה מוסיפה כי הסיכוי שערכאת הערעור תתערב בעונש שהוטל על המערער באופן שהוא לא ירצה מאסר בפועל כלל אלא רק מאסר בעבודות שירות, הוא אפסי. זאת בשם לב לחומרת העבירה שביצע המערער ולמדיניות הענישה של בית משפט זה בעבירות נשק. המשיבה הוסיפה וציינה כי עסקינן במי שהורשע בעבירת נשק. עברו הפלילי של המערער הוא מכביד וכולל ארבע הרשעות קודמות, לרבות הרשעה משנת 2018 בגינה ריצה עונש מאסר בפועל למשך 21 חודשים. זאת לאחר הפעלת המאסרים המותנים מתיקים קודמים.

עוד טוענת המשיבה כי בניגוד לטענת המערער, אין בתחילת ריצוי עונש המאסר כדי לפגוע בהליך שיקומו המסתכם אך ורק בהשתתפות בקבוצה אחת בשירות המבחן. לגישה יש להעדיף את קיום גזר הדין שנתן משקל להליך השיקום לצד שיקולי גמול והרתעה. לאור אלה סבורה המשיבה כי באיזון שבין האינטרס הציבורי שבאכיפה מידית של גזר הדין ובין סיכויי הערעור, ולנוכח תקופת המאסר שהושתה על המערער, דין הבקשה להידחות.

בישיבת יום 11.5.2023, חזרו באי כוח הצדדים על עיקרי טענותיהם.

דיון והכרעה

7. כידוע, ככלל צריך נאשם להתחיל לרצות את עונשו מיד לאחר גזר דינו. עיכוב ביצוע העונש הוא חריג, ויש מקום לעכב את הביצוע לכן רק בנסיבות מיוחדות וחריגות שיש בהן כדי לגבור על האינטרס הציבורי ביעילות המשפט הפלילי ובאכיפה מיידית של גזר הדין (ראו למשל: ע"פ 5829/21 פאינה קירשנבאום נ' מדינת ישראל, פסקה 17 (19.10.2021); ע"פ 151/21 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 9 (19.1.2021)).

ההלכה הפסוקה מנתה מספר שיקולים אליהם צריך בית המשפט להתייחס כדי לקבוע אם אכן התקיימו נסיבות חריגות המצדיקות סטייה מהכלל ועיכוב ביצוע של גזר דין בו הוטל על נאשם עונש מאסר בפועל (ראו: ע"פ 111/99 שוורץ נ' מדינת ישראל, פ"ד נד(2) 241 (2000)).

8. בהקשר זה ניתן להבחין בין שני סוגי שיקולים שאליהם התייחסה הפסיקה: סוג אחד של שיקולים נוגע לנזק האפשרי לאינטרס הציבורי מעיכוב ביצוע העונש אם בסופו של דבר ערעורו של המערער יידחה.

השיקול המרכזי והראשוני שיש להביא אותו בחשבון בהקשר זה הוא השיקול הנוגע לתועלת הציבורית בריצוי מידי של עונש מאסר שהוטל על ידי בית המשפט, והחשיבות של סמיכות רבה ככל האפשר בין מועד ביצוע העבירה לבין מועד תחילת ריצוי העונש בגינה. שיקול זה הוא השיקול המרכזי העומד בבסיס הכלל שנזכר לעיל לפיו בהעדר נסיבות חריגות - צריך הנאשם להתחיל לרצות את עונשו מיד לאחר גזר דינו.

יוער כי לטעמי, מאחר שזהו אחד השיקולים המשמעותיים בשלהם בית המשפט אינו נגדר כלל לעכב עונשי מאסר, יש לבחון גם מתי בוצעה העבירה. כך, אם העבירה בוצעה זמן רב מאוד לפני מתן גזר הדין, עשוי להיות לעניין זה משקל - בין יתר השיקולים שיימנו להלן, בשאלה האם להורות על עיכוב ביצוע אם לאו.

9. שיקולים נוספים הנוגעים לאינטרס הציבורי, קשורים בחשש כי עיכוב ביצוע עונש המאסר עלול להביא לכך

שהמערער יימלט מאימת הדין; או שהוא יבצע עבירות נוספות. לכן, על בית המשפט להביא בחשבון במסגרת מכלול שיקוליו את חומרת העבירה ואת נסיבות ביצועה; ואת עברו הפלילי של המערער והתנהגותו במהלך המשפט.

כך, ככל שמדובר בעבירה חמורה יותר, גובר החשש מפני הימלטות מפני אימת הדין וכן גובר החשש מפני ביצוע עבירות נוספות על ידי המערער עד שיתחיל לרצות את מאסרו. גם עברו הפלילי של המערער משליך כמובן על החששות הללו, ויש לו משקל - כפי שיש לו משקל כל אימת שבית המשפט נדרש לתת אמון בנאשם.

בהקשר זה יש משקל גם לשאלה האם המערער היה נתון במעצר או תחת תנאים מגבילים כלשהם בין מועד הגשת כתב האישום ועד לגזר דינו. אם שוחרר המערער בתנאים מגבילים - יש השלכה לשאלה האם הוא הפר את התנאים הללו אם לאו. ככל שמדובר במי שבמשך זמן רב לא הפר את תנאי השחרור ולא ביצע כל עבירה נוספת, או מי שהיה משוחרר במהלך המשפט ללא תנאי, יקטן משקלו של השיקול הזה ושל החשש מפני הימלטות או ביצוע עבירות נוספות של המערער; ולהיפך.

10. סוג אחר של שיקולים נוגע למערער עצמו, ולנזק שייגרם לו אם הבקשה לעיכוב ביצוע תידחה אך בסופו של דבר ערעורו יתקבל. החשש המרכזי שיש לתת עליו את הדעת בהקשר זה הוא החשש מפני מאסר שווא של המערער, אם ערעורו יתקבל ויסתבר כי לא היה מקום לכך שהוא ישהה במאסר. בהקשר זה נלקחים בחשבון השיקול של טיב הערעור וסיכויי הצלחתו; תקופת המאסר שנגזרה על המערער; והשאלה האם המערער ערער על חומרת העונש בלבד או גם על הכרעת הדין. כן יש לשקול את הנסיבות האישיות של המערער.

כך, אם המערער מערער רק על חומרת העונש, ואם הוטל עליו עונש מאסר ממושך, הרי ככלל בית המשפט ידחה את בקשתו. זאת שכן גם אם ערעורו יתקבל, יהיה עליו ככל הנראה לרצות עונש מאסר כלשהו - כלומר דחיית הבקשה לא תגרום לכך שהוא ירצה עונש מאסר לחינם. מנגד, כאשר מדובר בעונש מאסר קצר יחסית, הנטייה היא להיעתר לבקשה. זאת כדי שהמערער לא ימצא את עצמו מרצה עונש מאסר לחינם אם עונשו יופחת, ובהינתן פרק הזמן שעתיד לחלוף עד לדיון בערעור.

באותם מקרים בהם המערער מערער גם על הכרעת הדין, משתנה מערך האיזונים שיש להביאו בחשבון. כך, במקרה כזה אם ערעורו יתקבל, המערער לא יצטרך לרצות עונש מאסר כלל. מובן כי בנסיבות כאלה, אם בקשתו לעיכוב ביצוע תידחה, הוא ימצא עצמו מרצה עונש מאסר לחינם בגין עבירה שבסופו של דבר ייקבע כי הוא לא ביצע. מדובר בנזק משמעותי וכבד משקל מאוד של שלילת חירותו של המערער ללא צורך. לכן, יש חשיבות לבחינת סיכויי הערעור. אם מדובר בערעור שאיננו ערעור סרק, על בית המשפט לתת משקל רב לשיקול זה.

כן עשוי להינתן משקל לנסיבות האישיות של המערער ולשאלה באיזה אופן עלול המאסר להשליך על מצבו או על מצבם של בני משפחתו (בין היתר כאלה הנסמכים עליו). זאת למרות שחזקה על הערכאה שגזרה את עונשו שהביאה נושאים אלה בחשבון. בהקשר זה ניתן להביא בחשבון - כאשר הנסיבות מצדיקות זאת - שיקולי שיקום (כגון כאשר המערער הוא בעיצומו של הליך שיקום או גמילה שעולה יפה, ואשר קטיעתו עלולה להזיק להצלחתו).

11. לטעמי, כאשר בית המשפט נדרש לבחון את השאלה האם יש לעכב את ביצוע עונש המאסר שהוטל על

מערער, עליו להתייחס למכלול השיקולים הללו תוך הפעלה של מעין "מקבילית כוחות". זאת, תוך איזון בין הנזק שעלול להיגרם למערער אם ביצוע עונשו לא יעוכב (וערעורו יתקבל); לבין הנזק החברתי מעיכוב הביצוע (אם הערעור יידחה). מובן על בית המשפט להתייחס לכל אחד מהשיקולים שנמנו בהתאם לנסיבות המקרה הספציפי, ולהביא בחשבון את מכלול השיקולים וליישם כדי לקבוע האם יש מקום לקבל את הבקשה.

12. במקרה דנן, לאחר ששקלתי את מכלול השיקולים הללו, אני סבורה כי דין הבקשה להידחות.

המערער במקרה דנן איננו מערער על עצם הרשעתו אלא רק על חומרת העונש. אכן, העונש שהוטל עליו איננו ארוך מאוד, אולם הוא אף אינו קצר די הצורך כדי לקבוע שאם הוא יקוצר - ייאלץ המערער בהכרח לרצות עונש מעבר לזה שערכאת הערעור הייתה סבורה כי הוא הולם את חומרת מעשהו.

13. הטענה העיקרית של ב"כ המערער בהקשר זה הייתה כי הוא יבקש מבית המשפט, משיקולי שיקום, להמיר את עונש המאסר שהוטל עליו בעבודות שירות. מובן כי מוקדם בשלב זה לקבוע מסמרות ביחס לבקשה כזו - שתידון על ידי המותב שייקבע לדון בערעור לגופו. יחד עם זאת, ניתן להעריך את הסיכויים של בקשה כזו כנמוכים. זאת לאור החומרה הרבה שבית משפט זה מייחס לעבירות נשק, מחד גיסא; ולעברו הפלילי המכביד של המערער מאידך גיסא.

14. עוד טען ב"כ המערער כי אם הוא יתחיל כבר עתה לרצות את עונש המאסר שהוטל עליו, ייגדע הליך השיקום המועיל שהוא החל לקחת בו חלק. ב"כ המערער הדגיש כי הליך שיקום זה, העולה יפה, מועיל לא רק למערער עצמו אלא גם לחברה בכללותה.

אכן, הליך שיקום מועיל הוא בעל חשיבות רבה ביותר לטעמי, וזאת - כפי שציין ב"כ המערער - הן מבחינת הנאשם שלוקח בו חלק ומצליח לפלס לעצמו דרך חדשה בחייו שתרחיק אותו מעולם הפשיעה והעבריינות; והן מבחינת החברה כולה שעלולה להינזק שוב ושוב אם הנאשם לא ישתקם ויחזור ויעבור על החוק פעמים נוספות לאחר שחרורו. ניצול ה"הזדמנות" של עבירה פלילית בגינה הנאשם נתפס והורשע כדי לקדם הליך שיקום כזה, הוא לכן מטרה מבורכת וחשובה שיש לעודד אותה.

יחד עם זאת, אינני שותפה לעמדתו של ב"כ המערער לפיה אם המערער ייאלץ להתחיל לרצות עונש מאסר בטרם יידון ערעורו, הדבר יסכל את הליך השיקום בו החל המערער. אם אכן, כפי שטען המערער וטען גם בא כוחו - מדובר בהליך שיקום בן שנה שהניב פירות והסיט את המערער מדרכיו הקודמות, חזקה על המערער כי יתמיד בהליך זה ולא יוותר על תוצאותיו. יש לקוות כי שירות בתי הסוהר ינתב את המערער לכליאה במקום בו ניתן יהיה להמשיך בהליך שיקומו, ובעיקר חזקה על המערער כי ינצל את כבדת הדרך המשמעותית והקשה שהוא עשה, ולא יוותר על הישגיו, גם אם ייאלץ לשלם על מעשיו הקודמים בריצוי עונש מאסר.

15. מול טענות המערער ביחס להליך השיקום שלו, יש להביא בחשבון גם את עברו הפלילי המכביד הכולל מספר הרשעות קודמות ובכלל זה כאלה שהוא נשא בגין עונש מאסר. אכן, יש לקוות כי הרשעות אלה הן נחלת עברו של המערער וכי הוא ייצא כעת לדרך חדשה - אולם כפי שהבהרתי לעיל, לנושא העבר הפלילי יש משקל כאשר בית המשפט שוקל את האפשרות לעכב את ביצוע עונש המאסר שהוטל עליו.

16. לכן, לאור כל האמור לעיל, בקשת המערער לעיכוב ביצוע עונש המאסר נדחית.

היומן יעשה מאמץ לקבוע מועד קרוב ככל האפשר לדיון בערעור.

המערער יתייצב לריצוי עונשו ביום 25.6.2023.

על המערער להתייצב לתחילת ריצוי עונשו בבימ"ר קישון ביום 25.6.2023 לא יאוחר מהשעה 10:00, או על פי החלטת שב"ס, כשברשותו תעודת זהות או דרכון. על המערער לתאם את הכניסה למאסר, כולל האפשרות למיון מוקדם, עם ענף אבחון ומיון של שב"ס בטלפונים: 08-9787377, 08-9787336.

ניתנה היום, כ' באייר התשפ"ג (11.5.2023).

ש ו פ ט ת
